

Ἔτος Ε΄.

ΕΝ ΣΜΥΡΝΗ 1877.

Φυλ. Η΄.

ΠΕΡΙ ΟΙΚΟΥ

Λόγος ἐκφωνηθεὶς ὑπὸ Κ. Εὐσταθοπούλου ἐν τῷ Ἐμπορικῷ Σχολείῳ τοῦ κ. Ν.

Ἀρῶν τῇ 17 Ἰουλίου 1877 τελευταίαν τῶν ἐξετάσεων ἡμέραν. (α)

Κύριοι

Ἐὰν ἡ εὐδαιμονία τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῷ βίῳ παράγόμενον τοῦ οἴκου καὶ τῆς πολιτείας φαίνεται, ἀμφότερα δὲ ταῦτα στενὸν μετ' ἀλλήλων σύνδεσμον ἔχουσι καὶ τὸ ἕτερον ἄνευ τοῦ ἑτέρου ἀτελὲς καὶ ἀνωφελὲς πολλάκις λειτουργεῖ καὶ ἐὰν ἡ ἐθνικὴ ἀποκατάστασις τούτων εἴνε δημιούργημα καὶ σπουδαιότατον παντὸς πολίτου μέλημα, νομίζω ὅτι δὲν ἀπομακρύνομαι τῶν διαθέσεων τῆς ἐντίμου ταύτης ὁμηγύρεως, οὐδὲ θέλομεν κατακριθῆ, ἐὰν ἀφέντες τὴν πολιτείαν καὶ τὸ σχολεῖον εἰσέλθωμεν εἰς τὸν οἶκον καὶ ἐπισκοπήσωμεν, ποῖος ὢν καὶ ποῖα πράττων δύναται νὰ ἐκπληρώσῃ τὸν ὕψηλόν αὐτοῦ προορισμόν. Κληθεὶς ἐξ ὀλίγου ὑπὸ τοῦ περισπουδάστου φίλου καὶ ἀτρυτοῦ

(ΟΜΗΡΟΣ ΦΥΛ. Η΄.)

σκαπανέως τοῦ πνευματικοῦ τούτου φυτωρίου ἵνα τῆς ἡμέρας τὸ χαρμόσυνον ἐπικοσμήσω διὰ λόγου ἐπαξίου τῆς παρούσης ὁμηγύρεως, ἐπὶ πολὺ ἐδίστασα ἂν ἔπρεπε νὰ ἀναλάβω γενομένην μοι τοιαύτην πρόσκλησιν, τὸ μὲν διότι τῆς ἀληθείας ὁ λόγος βα-

(α) Τὸ Ἐμπορικὸν Σχολεῖον τοῦ κ. Ν. Ἀρῶν εἶνε ἐκ τῶν ἀρχαιστέρων ἐν Σμύρνῃ ἰδιωτικῶν ἐκπαιδευτηρίων. Ἰδρυθὲν τῷ 1857 ἐξακολουθεῖ ἔκτοτε ἄνευ διακοπῆς παρέχον πλείστας ὑπηρεσίας εἰς τὴν ἡμετέραν κοινότητα. Ἐν αὐτῷ διδάσκονται μαθήματα μέχρι τῆς Γ'. Γυμνασιακῆς τάξεως καὶ εἶνε ἀνεγνωρισμένον ὑπὸ τῆς Εὐαγγ. Σχολῆς. Ἡ ἀκρίβεια περὶ τὴν διδασκαλίαν καὶ τὴν ἐσωτερικὴν διαίτην καὶ ἡ ἀυστηρότης περὶ τὴν πειθαρχίαν εἶνε προσήκοντα δι' ἃ οἱ πλείστοι τῶν εὐπορούντων ὁμογενῶν ἐντεῦθεν καὶ ἐξ Ἀλεξανδρείας καὶ ἐκ τοῦ ἐσωτερικοῦ τῆς Μ. Ἀσίας καὶ τῶν Νήσων ἀπαστέλλουσι τὰ τέκνα αὐτῶν εἰς τὸ ἐμπ. Σχολεῖον.

ρυθμούς τινάς ἐξ ἡμῶν καθίστησι καὶ ὁ σωτηριώδης τῶν ἡμαρτημένων ἐλεγχος τὴν πίσιν τῶν λεγόντων εἰς ἀμφίβολον πολλάκις ἔθηκε, τὸ δὲ καὶ δι' ἄλλον τινὰ λόγον τὸν ἔξῃς·

Ἐν τῇ καταφλεγούσῃ τὴν πατρίδα ἡμῶν πυρκαϊᾷ, ἴσως ἂν τις εἴποι, τί χρή λόγων καὶ ὁμηγύρεων; ὅπου τηλικούτοι περικυκλοῦσιν ἡμᾶς κίνδυνοι, ὅπου πάντων τὰ βλέμματα πρὸς ἄλλο τι ὑψηλότερον ἐστραμμένα νὰ εἶνε δέον, ὑπάρχουσιν ἄνθρωποι περὶ τὰ μικρὰ τυρβάζοντες ἀπὸ τῶν μεγάλων καὶ ἐπικειμένων ἡμᾶς ἀποσπῶντες; Ἀλλ' εἰάν ὁ οἶκος ἀληθῶς εἶναι ἡ ἀγκυρα καὶ τὸ ἐθνικὸν ἀγίασμα καὶ ἡ ἐλπίς τοῦ μέλλοντος, εἰάν ἐν τῇ ἐστίᾳ ὑπὸ τὴν τέφραν συνήθως κρύπτεται τῆς ἐλευθερίας ὁ δαυλός, πρέπει νὰ ὑπάρχωσι καὶ δὲν θὰ ἐκλίπωσιν οἱ ἄνδρες ἐκεῖνοι οἵτινες ἐν τῇ ἰδιωτικῇ ἀφανείᾳ εἰς τὴν ἐθνικὴν παραδεδωμένοι παίδευσιν καὶ μετὰ παίδων ἀναστρεφόμενοι συμπλάττουσι καὶ συγκτιζοῦσι τὸν ἐθνικὸν οἶκον, ὅπως τὰ ἐν τῷ ὠκεανῷ ἀφανῇ τῶν κοραλλίων ζωῶφια παρὰ τὰς ἡφαιστειώδεις γαίας λίμνας δημιουργοῦσι καὶ κόσμον καὶ γῆν ἄνω τῆς θαλάσσης ἐκ τοῦ μὴ ὄντος παράγουσι. Ναὶ ὑπάρχουσιν οἱ ἄνδρες οὗς οὔτε πικρία καὶ γῆρας γηράσκει ἐν τῷ καθήκοντι, οὔτε πενία καταβάλλει, εἰκότως· διότι εἰάν τὰς θυέλλας τοῦ χειμῶνος οἱ γεωργοὶ φοβούμενοι μὴ σπεῖρωσι μηδὲ ἀροτριώσωσι, δὲν θὰ ἔχωσιν ἀμνητὸν καὶ συγκομιδὴν. Ἐπειδὴ λοιπὸν τὸ καθῆκον πρέπει νὰ κρατῇ τῶν ἰδίων διαθέσεων, δεῦτε σκεψώμεθα περὶ τοῦ ἡμετέρου οἴκου καὶ ἴδωμεν τί καλὸν ὑπὲρ αὐτοῦ δυνάμεθα νὰ εὕρωμεν.

Οἶκος λέγεται οὐ μόνον ἡ οἰκία, ἀλλὰ καὶ πάντα τὰ εἰς αὐτὴν ἀνήκοντα. Πατὴρ καὶ μήτηρ, τέκνα καὶ οἰκέται, κτήματα καὶ χρήματα, πάντα τοῦ οἴκου λογίζονται. Ἀλλ' ἐπειδὴ τὸ πρῶτον δι' ὃ συντηρεῖται οἶκος εἶναι τὰ τέκνα, οἱ δὲ γονεῖς τοῦ οἴκου δημιουργοὶ καὶ συντηρηταί, περὶ τῶν εἰς ἑαυτοὺς καὶ τὰ τέκνα καθηκόντων τούτων ἐν ὀλίγοις διαλάβωμεν.

Ἐξ αὐτῆς τῆς φύσεως τοῦ ἀνθρώπου διττὰ προέρχονται τὰ κατ' οἶκον ταῦτα καθήκοντα, τὰ μὲν περὶ τὸ σῶμα, τὰ δὲ περὶ τὸ πνεῦμα καὶ τὸ ἦθος. Ὅπως δ' ἐν τελείᾳ σωματικῇ καὶ πνευματικῇ ἁρμονίᾳ τέλειον παράγεται ἀνθρώπινον σκῆνος, οὕτω καὶ ἐν τῇ τελείᾳ καὶ ἁρμονικῇ συναρμογῇ τῶν ὑλικῶν καὶ πνευματικῶν μέσων πρὸς ἀνάπτυξιν ἀποτελεῖται ὁ ἀληθὴς οἶκος, ὁ δυνάμενος πρὸς πᾶσαν ἰδίαν τε καὶ κοινὴν περιπέτειαν ν' ἀντεπεξέλθῃ μετ' ἐλπίδων ἐπιτυχίας.

Καὶ πρῶτον μὲν τὸ σῶμα ἐπειδὴ εἶνε τὸ ὄργανον δι' οὗ δρώμεν καὶ ἡ ζωὴ ἡμῶν ἐκφαίνεται, μετὰ μεγίστης ἐπιμελείας τηρητέον τοῦτο. Τροφή καὶ ἐνδύματα, ἀσκήσεις καὶ σχέσεις τοιαῦται ἢ τοιαῦται δύνανται νὰ διαπλάσωσιν ἦθος σωτήριον ἢ καταστρεπτικόν, πολίτην γενναῖον ἢ δειλόν, ἀστοργόν ἢ φιλόστοργον, εὐεργετικόν ἢ τὰ συμπαθεῖ, ἐπιμελῆ ἢ ἀμελῆ, ῥάθυμον ἢ ῥέκτην, δεισιδαίμονα ἢ ἄθεον, ἐγκρατῆ ἢ λαίμαργον, ἄσωτον ἢ φιλόργυρον, ὕβριστὴν ἢ σώφρονα, μεγαλόφρονα ἢ ταπεινόν, δίκαιον ἢ ἀδίκον· Ἡ τροφή λαμβανομένη εἰς τήρησιν καὶ ἀνάπτυξιν τοῦ σώματος δέον νὰ ἔχῃ πάντα τ' ὁρεπτικὰ στοιχεῖα ἄφθονα καὶ οὕτω πρὸς τὴν λοιπὴν διαίταν συγκεκρασμένα, ὥς νὸς μὴ βλάβῃ· διότι ὅπως ἑλλειψὶς ὁρεπτικῆς οὐσίας ἐπιφέρει μαρασμὸν καὶ φθίσιν· οὕτως ὁ πλεονασμὸς ὑπερτροφίαν συνάγει, οὐχ ἥττον τῆς ἀτροφίας ἐπικίνδυνον. Τάξις ἢ ἀταξία, ἀπληστία ἢ περιέργεια πρὸς πᾶσαν νεωτεροποιὸν μαγειρικὴν μαγγανείαν ῥαδίως δύναται νὰ μετατρέψῃ τὴν φύσιν ἐγκρατῆ νεότητα εἰς ἀκρατῆ καὶ λήχρον.

Πασῶν τῶν αἰσθήσεων τὴν ὕψιστον ἀσθενεστέραν μὲν, ἀλλὰ διαρκεστέραν ἡ φύσις ἐδωρήσατο. Ὅλοι γινώσκομεν ὅτι εἰς τοὺς γέροντας ἡ αἰσθησις αὕτη μᾶλλον ἀνεπτυγμένη τυγχάνει ἢ παρὰ τοῖς νέοις. Ὁ γέρον ὑπὸ τῆς φύσεως ὠθούμενος ἐπιζητεῖ τὸ καλὸν εἰς γεῦσιν· ἀλλ' ὁ νέος ἀδιάφορος πέφυκε. Τοιοῦτος εἶνε ὁ φυσικὸς νόμος ὃν δὲν πρέπει νὰ παραβῶμεν μηδὲ νὰ μεταποιήσωμεν τὴν μὲν γαστέρα τῶν παίδων εἰς ἀσκὸν παμφόρον καὶ χαίνοντα, αὐτοὺς δὲ εἰς λίχνα γε-

ροντίδια περιέργως τὴν ὄρεξιν θεραπεύοντα· ἀλλὰ νὰ κλείσωμεν εἰ δυνατόν ἐρμητικῶς τὸν οἰσοφάγον παρέχοντες ἐνωρὶς τὴν κλεῖδα εἰς τὸν νοῦν αὐτῶν, ἀλλ' οὐχί εἰς τὰς ὀρέξεις καὶ τὰς παραφόρους τῆς νεότητος ὀρμᾶς. Ἡ ὄρεξις εἶνε ὅπως οἱ μικρότεροι τῶν δανειστῶν οἷτινες ἀπαιτητικώτεροι καὶ ἐπιβλητικώτεροι καθίστανται· ὁμοιάζει πρὸς τοὺς κύνας τοὺς ὑλακτοῦντας πλεῖον ὅσῳ ἂν τις πλείω παρέχῃ· εἶνε ἢ μᾶλλον ἀφιλότιμος καὶ ἀδιόκριτος τῶν αἰσθήσεων· διότι οὔτε αἰδῶς οὔτε κόρος εἰς αὐτὴν ἐπέρχεται. Πᾶσαι αἱ ἄλλαι ἐπιζητοῦσι καὶ ἀνάπαιυσιν, αὕτη δὲ ὅσῳ πλείω λαμβάνει, τόσῳ πλείω ἀπαιτεῖ καὶ ἐπιδιώκει τὸ κράτος ἐπὶ τῶν ἄλλων· εἶνε ἢ ζωωδεστέρα τῶν ἀνθρωπίνων δυνάμεων καὶ ὁ κατώτατος κρίκος τῆς ἀλύσεως τῆς συνδεύσεως τὸ σῶμα πρὸς τὴν ὕλην· εἶνε καλὴ μὲν καὶ χρήσιμος δουλεύουσα, κακίστη δὲ ἄρχουσα· ἐπομένη λειτουργεῖ θαυμασιώτατα, ἀναδείκνυσι τοὺς ἐγκρατεῖς καὶ σώφρονες καὶ τοὺς ἐν τῇ θρησκείᾳ καὶ πολιτείᾳ ἥρωας καὶ λαμβάνει τὴν εὐλογίαν ὡς ὁ Ἰακώβ, ἀναπτυχθεῖσα δὲ καὶ τὸ κράτος λαβοῦσα, ταπεινοὶ καὶ καταδουλοὶ πᾶν φρόνημα καὶ πωλεῖ τὰ πρωτοτόκια ὑπὲρ μιᾶς λοπάδος φακῆς ὡς ὁ Ἡσαῦ. Τὸ κράτος αὐτῆς μετὰ πολλῆς ἐμφάσεως ἐπιδείκνυται. Ὑποκειμένη οὐδεὶς φίλος φαίνεται, κρατοῦσαν δὲ πολλοὶ δορυφόροι καὶ ἀμφίπολοι περιέπουσιν. Ἐνθεν μὲν ἡ πολυτέλεια καὶ ἡ ματαιότης περὶ τὴν ἐπίδειξιν, ἐνθεν δὲ ἀθρόαι πᾶσαι αἱ ἀπολαύσεις συνεπεισρέουσιν, ἵνα πλήρη καὶ ἁρμονικώτατον τὸν θάλασον τῆς διαφθορᾶς ἀποτελέσωσιν. Ἐν τῇ οἰκίᾳ ἐνθα τὸ κράτος τῆς ἐγκρατείας ἐξέλιπεν, ὑπείσεχώρησε δὲ ἡ βασιλὶς τῶν ἡδονῶν ἀκρασία, ἐνταῦθα δυνατόν ἵδεῖν πᾶν νεωτεροποιὸν περὶ τὰ ἐνδύματα, ὅτι τὸ μὲν ἀπλοῦν καὶ χάριν κρήδεμνον πτεροφόρον ἀντικαθίστησι πύλημα, τὸν δὲ περισταλὴ τοῦ σώματος κόσμον ἢ ἄκοσμος καὶ εἰς ἀναίδειαν πολλάκις ἀποκλίνουσα ζενική τῶν νεωτεροποιῶν σειρὴν. Οἰκειότατα λοιπὸν τούτοις καὶ ἀχώριστος ἔπεται ἡ πολυτέλεια, ὁ μέγιστος τῶν σκοπέλων πρὸς ὃν καὶ οἱ συντηρητικώ-

τατοι τῶν ἡμετέρων οἰκῶν καὶ αἱ φρονιμώταται τῶν οἰκοδεσποινῶν συνήθως προσκόπτουσιν. Ἡ φυσικὴ τοῦ ἀνθρώπου κλίσις πρὸς τὸ καλὸν καὶ ἡ αἰφνιδία ἐθνικὴ μετάπτωσις ἀπὸ τοῦ αὐστηροτάτου εἰς τὸν μάλιστα ἀνειμένον βίον τοσοῦτον συνέχεον τὰς περὶ καλοῦ καὶ προσήκοντος τῶν πλείστων κρίσεις, ὥστε οὐδὲν δύναται νὰ διτθῇ τις ἐν τούτοις ὄριον οὔτε περὶ τὴν ἐνδυμασίαν οὔτε περὶ τὴν λοιπὴν τοῦ οἴκου διακόσμησιν. Πλούσιοι καὶ πένητες, νέοι καὶ γέροντες, φρόνιμοι καὶ ἄφρονες, οἰκονόμοι καὶ σπάταλοι, οἰκοδέσποιναι καὶ θεραπαινίδες πάντες, τό γε νῦν ἔχον, φιλοξενοῦσι τὴν δεινὴν ταύτην τῶν νεωτεροποιῶν μέγαιραν· συγκωμάζοντες δὲ καὶ συμβακχεύοντες ἀκολουθοῦσιν εἰς τὸ δελεαστικὸν αὐτῆς ἄρμα μήτε γινώσκοντες, μήτε θέλοντες νὰ γινώσκωσιν ὅποι φέρονται. Ἡ τοιαύτη δὲ τῶν πάντων διάθεσις ἐθίζουσα ἐνωρὶς τὰ τέκνα πρὸς τὴν ἐξωτερικὴν ἐπίδειξιν, πρὸς τὸ ἀπατᾶν καὶ ἀπατᾶσθαι, διαταράττει τὴν οἶκον ἅπαντα, ἀνατρέπει πᾶσαν ἄλλην οἰκογενειακὴν ἀρετὴν καὶ ματαιοῖ τῶν τε γονέων καὶ διδασκόντων τὰ διδάγματα. Πρὸς τὸν ἐπίπλαστον καὶ ψευδῆ κόσμον ἀρεσκόμενοι οἱ παῖδες φαντάζονται ἄλλον ἀπατηλὸν βίον εἰς ὃν προαγόμενοι, κατὰ μικρὸν περιπίπτουσιν ἀνεπαισθήτως εἰς παγίδας ὀλεθρίας καὶ φέρονται κατὰ κρημνοῦ, ὅτε μόλις οἱ γονεῖς γινῶσιν λαμβάνουσι καὶ ἔθεν καὶ θέλοντες δὲν δύνανται ν' ἀναρπάσωσι.

Καὶ εἶνε μὲν ἀληθὲς ὅτι ἀχώριστος τοῦ βίου ζυνωρὶς εἶνε ἡ τροφή καὶ ἡ ἐνδυμασία, οἱ δύο τόποι τῆς καταναλώσεως, ὡς λέγουσιν οἱ ἔμποροι, τῶν προϊόντων τῆς ἀνθρωπίνης ἐργασίας· ἀλλὰ μὴ λησμονῶμεν ὅτι ἡ ἐργασία ἥτοι ἡ παραγωγὴ καὶ ἡ κατανάλωσις εἶνε μὲν ἀντικείμεναι ἀλλήλαις, ἀλλὰ βαίνουσιν ἀναλόγως, ὥστε ὅπου μὲν κατ' εὐθὺν λόγον ἢ τε αὐξήσις ἢ τε μείωσις αὐτῶν ἔχει, ἐνταῦθα ἡ ὕλικὴ εὐημερία καὶ ἡ ἡσυχία, ἂν μὴ ἔσχον εἰσέτι τὸ κράτος, δὲν ἀπέχουσι μακράν· ἐνθα δὲ τοῦναντίον δαπανῶνται πλείω τῶν εἰσπραττομένων καὶ

ἀναγκαίων, παρ' οἷς ἡ ἐξαγωγή μείζων τῆς εἰσαγωγῆς καὶ ἀντὶ πλεονασμοῦ ἔλλειμμα τὴν ὅλην ἐργασίαν ἀνταρμείβει, παρὰ τούτοις δὲν φαίνονται ἀπίθανοι οὐδὲ πόρρω ἀφιστάμεναι αἱ ἡμέραι τῆς στερήσεως, καὶ ἡ πένια πολὺ ταχέως θέλει εὐρεῖ σκῆνωμα μετὰ τῶν παρακολουθούντων αὐτῇ ἀνιάρων. Ἐπειδὴ δ' ἐξ ἔθους μᾶλλον ἢ φύσει αἱ τε ἀρεταὶ καὶ κακίαι προσγίνονται, ὁ δὲ ἄνθρωπος οἰκιακῆς καὶ ἐθνικῆς ἀγωγῆς τὸ πλεῖστον εἶνε δημιουργημα, πλείστην τηρητέον περὶ ταῦτα ἐπιμέλειαν ἢ μᾶλλον τὴν πᾶσαν εἰς αὐτὰ ποιησώμεθα σπουδὴν.

Ὁ βίος ἡμῶν εἶνε παραβλάστημα τοῦ ἀρχαίου. Ἐν αὐτῷ ζῶμεν καὶ κινούμεθα καὶ ἐσμέν. Ὁ νέος τοῦ ἀρχαίου δένδρου βλαστὸς δὲν ἔβαλε βαθείας ρίζας. Ἐὰν δὲ τὴν ἀθανασίαν τῶν ἐθνῶν μόνον τῶν ἡθῶν ἢ τήρησις ἢ τὴν πνευματικὴν ἀνάπτυξιν μὴ παρακωλύουσα προάγῃ, ἐὰν ἐν τούτοις ἐκφαίνεται καὶ συντηρεῖται ὅ,τε ὕλικός καὶ πνευματικός αὐτῶν βίος, ἀνάγκη πᾶσα νὰ μὴ ἀποχωρισθῶμεν τοῦ συνέχοντος καὶ τρέφοντος ἡμᾶς κορμοῦ τῆς ἀρχαιότητος, οὐδὲ νὰ ριφθῶμεν οὕτως ἀποτόμως εἰς τὸ ἐπικλύσαν τὰς νεωτέρας κοινωνίας ῥεύμα τοῦ ὕλισμοῦ καὶ τῆς ἐφημέρου ἀπολαύσεως. Τὰ ἥθη καὶ ἔθιμα τρεφόμενα καὶ κρατυνόμενα διὰ τῶν γραμμάτων παράγουσι τὴν ἐθνικὴν ἰσχὺν καὶ μονιμότητα, δι' ἧς τὰ ἔθνη αὐτομάτως ἐνεργοῦντα διαπλέουσι τὸ πέλαγος τοῦ σταδίου πάντοτε ἀκμαῖα καὶ ἰσχυρά, ἀρύονται δύναμιν ἐν ταῖς συμφοραῖς καὶ χωροῦσι καὶ ὑποχωροῦσι νικῶντα καὶ ἡττώμενα. Ἀλλὰ τὰ ἥθη ἐξ ἔθους γινόμενα κτῶνται κατὰ μικρὸν καὶ ἐν τῇ εὐπλάστῳ τῆς νεότητος ἡλικίᾳ. Οἱ βλαστοὶ τοῦ δένδρου εὐχιμοὶ μὲν καὶ νεαροὶ ὄντες ῥαδίως ἰθύνονται, κρατυνθέντες δὲ καὶ ἀποξυλωθέντες ἀδύνατον ν' ἀναλάβωσιν ἣν ἔσχον ἄπαξ ἀφεθέντες φορὰν.

Ἀλλὰ πρὸς ταῦτα ἴσως οὐκ ἀπίθανα δύναται τις νὰ εἴπῃ. Πῶς εἶνε δυνατόν νὰ ζήσωμεν νῦν ὅπως οἱ πατέρες ἡμῶν ἔζων; Δυνάμεθα νὰ ἐνδυθῶμεν καὶ τραφῶμεν ὡς

ἐκεῖνοι ἐν τῷ αἰῶνι τούτῳ τῆς τεραστίας τῶν λαῶν συγκοινωνίας, ἐν ᾧ τὰ ὅρια τῶν ἐθνῶν διεγράφησαν, ὁ δὲ χρόνος καὶ ὁ τόπος ἀνυπολόγιστα σχετικῶς κατέστησαν; Εἶνε πιθανὴ τοιαύτη τοῦ ἡμετέρου βίου ὁρίων διαγραφὴ; Τὰ ἀρχαῖα ἦσαν μὲν ἀπλᾶ καὶ ἥττον δαπανηρά, ἀλλ' ἀπαιδεύτων καὶ ἀκοινωνήτων λαῶν τὸ γνῶρισμα. Τοιοῦτος βίος νῦν σημαίνει περιορισμόν. Τὸ νεωτεροποιὸν δὲν εἶνε τῶν ἀρχαίων Ἀθηναίων τὸ γνῶρισμα ἐν τῷ ἀπογαίῳ τῆς ἀναπτύξεως αὐτῶν, ὡς παρὰ Θουκυδίδῃ περιγράφονται; Τοῦτ' αὐτὸ δὲν ὁμολογεῖται καὶ περὶ τοῦ ἐν τῇ Δύσει πολιτισμοῦ; Οἱ Σίνοι τὰ πλεῖστα πρῶτοι ἐφευρόντες ὕστατοι μένουσι καὶ ἀναφέρονται ὡς τύπος λαοῦ στασίμου. Ταῦτα καὶ ἄλλα τούτοις παραπλήσια δύναται τις ἀντιτάξαι ἀκούων τὰ ἀρχαῖα ἀπαιτούμενα, ἀποτροπὴν δέ πως ἀπὸ τοῦ νεωτέρου πολιτισμοῦ, ὅστις ὁμολογητέον ὅτι ἐν πολλοῖς πολὺ ὑπερέβη τὸν ἀρχαῖον.

Καὶ ὁμολογοῦμεν μὲν ὅτι βίος ἄνευ ἐνεργείας καὶ ποικιλίας εἶνε ἀβίωτος καὶ νεκροῖς προσῆκον, καὶ ὅτι ἡ ἐνέργεια μόνον ἐν τῇ μεταβολῇ καὶ τοῖς νεωτεροποιοῖς εὐρίσκει τροφήν, ἀλλ' ἀμφότερα ταῦτα ὑποτιθεῖσιν ἀλλοίωσιν ἐπὶ τὰ κρείττω καὶ πρὸς ὄφελος τοῦ ποιούντος. Παρ' ἡμῖν δὲ ἐλάχιστα σημεῖα, ἵνα μὴ εἴπω οὐδὲν, τούτου φαίνονται· διότι ἀροτριῶσιν οἱ γεωργοὶ ἡμῶν τὴν γῆν εἰσέτι διὰ τοῦ Ἑσίοδεου ἀρότρου, συγκοινωνοῦμεν δὲ δι' ἀτραπῶν καὶ μεταφέρομεν τὰ ἐμπορεύματα τετραπόδων δίκην ἐπὶ τῶν ὤμων καὶ διὰ τῶν μεγαλοπρεπῶν τῆς ἐρήμου πλοίων, καὶ ἐν γένει ἐκτελοῦμεν τὰ πλεῖστα τῶν τε κατ' οἶκον καὶ ἐκτὸς ἔργων ὅπως οἱ πρωτόπλαστοι· ἀλλ' οὔτε τῶν βῶων ἡ δύναμις, οὔτε τοῦ δεινοῦ πλατυάχενος ἀχθοφόρου οἱ εὐρεῖς ὤμοι δύνανται ν' ἀντισταθμίσωσι πρὸς τὴν δύναμιν τῶν τεχνιτῶν ὀργάνων καὶ τοῦ ἀτμοῦ τὴν εἰς πάντα ἐν Εὐρώπῃ εἰσαχθεῖσαν, καὶ οὐδέποτε ἐπιτυγχάνει μία ἢ πλειότεραι χεῖρες ὅσα διαπράττει ἄψυχος μηχανὴ ὑπὸ νοῦ μόνον ἰθυνομένη. Οὐδὲν λοιπὸν μετεποιήσαμεν πρὸς πολλαπλασιασμόν, οὐδὲ

παρελάβομεν εἰς τὸν νεωτεροποιὸν βίον εἰς
 ὃν εἰσῆλθομεν τι ἀντίσταθμον οὐ ἀπεβάλο-
 μεν ἀρχαιοτρόπου. Καὶ δικαίως δύναται
 τις εἰπεῖν ὅτι ἀπληροτριώθημεν ἐκείνου·
 διότι δὲν λέγονται οἰκεία τὸ πατρικὸν καὶ
 μητρικὸν κάλυμμα, ἢ αἱ ἐμβάδες καὶ ἡ
 πολύπτυχος ἀναξυρίς καὶ τὰ παρόμοια, οὐδ'
 ἀλλότρια ὁ ὑψηλὸς ἢ στρογγύλος πῖλος καὶ
 ἡ εὐρωπαϊκὴ ἐνδυμασία. Ἐν ἡμῖν ἐστὶν καὶ
 ἐν τῷ χρησίμῳ τὸ οἰκεῖον καὶ τὸ ἐθνεῖον.
 Οἰκεῖον εἶνε πᾶν ὕπερ συντελεῖ πρὸς πολλα-
 πλασιασμόν τῆς παραγωγῆς, ὅ,τι δύναται
 διὰ τῶν αὐτῶν μέσων τελειότερον καὶ ἀ-
 φθονώτερον καὶ ἀπονώτερον νὰ με ἀντα-
 μείψῃ. Τοῦτο πρέπει νὰ ἐπιζητήσω, καὶ ἀν-
 τὶ τούτου δέον νὰ μεταποιήσω ὅπερ παρα-
 λαβὼν ἔχω καὶ μέχρι τοῦδε ἔπραττον. Οἰ-
 κείον εἶνε τὸ ὠφέλιμον, καὶ βοηθοῦν εἰς
 τὴν πρόοδον, ἀλλότριον δὲ καὶ ἐθνεῖον πᾶν
 στάσιμον καὶ νεκρὸν, ἐλαττοῦν τὴν παρα-
 γωγὴν καὶ μὴ ἐπαρκοῦν εἰς τὰς κοινωνι-
 κὰς ἀνάγκας καὶ οἰκειότατον ἐὰν εἶνε, καὶ
 ἂν ὁ πατήρ ἢ ἡ μήτηρ ἢ ἐγὼ αὐτὸς ἐπενό-
 ησα. Αὕτη εἶνε ἡ *φιλοκαλία μετ' ἐντελείας*
 καὶ *φιλοσοφία ἀνευ μαλακίας*. Τοῦτο ἀ-
 ληθῶς καὶ λέγεται καὶ εἶνε πρόοδος· διότι
 πᾶσα τροποποίησις ὑλικοῦ τινος ἀντικειμέ-
 νου μὴ ὠφελοῦσα τὸν ἐφευρέτην κατὰ τε
 ποσὸν καὶ ποιὸν εἶνε βλάβη καὶ παλινδρό-
 μησις. Οὕτω σκεπτόμενοι καὶ παραβάλλον-
 τες τὸν ἀρχαιότερον οἰκογενειακὸν ἡμῶν
 βίον πρὸς τὸν νῦν ἀναμφιβόλως θέλομεν ὁ-
 μολογήσει ὅτι οὗτος οὐδὲν ἀπλούστερον καὶ
 οἰκονομικώτερον παρσισηγάγε τοῦ προτέρου.
 Τοῦναντίον πολυδάπανος καὶ ἐπιδεικτικὸς
 καταστάς ἀπορροφᾷ καὶ τὸν τελευταῖον ἰ-
 δρώτα τοῦ τε οἰκοδεσπότου καὶ τῆς οἰκο-
 δεσποίνης καὶ χαλκεύει διὰ τῶν χειρῶν τῶν
 ἰδίων γονέων κλοιὸν βαρύτερον πάσης δου-
 λείας, ἀφ' οὗ καὶ θέλοντα ἀδύνατον ν' ἀ-
 παλλαχθῶσιν ἐθισθέντα τὰ τέκνα. Πολλα-
 πλασιάζοντες ἐν οὐ δέοντι τὴν περὶ τὸν οἶ-
 κον καὶ τὸ σῶμα διακόσμησιν ἀποβλέπομεν
 πρὸς τὰς ἐκ τῆς Δύσεως συνεχῶς κενοτο-
 μίας καὶ ἰδιοτρόπους παραλλαγὰς, εὐδαι-
 μονίαν καὶ πολιτισμὸν τὸν πιθηκισμὸν τοῦ

τον νομίζοντες, καικυδαιμονίαν δὲ τὴν στέ-
 ρησιν. Ἀπὸ τῆς τοιαύτης δὲ κλίσεως δύνα-
 ταί τις νὰ προσδοκᾷ καλὸν μέλλον; Ἀλλὰ
 μήπως εἰσηγάγομεν τι εἰς τὸν οἶκον δυνά-
 μενον ν' ἀνσπληρώσῃ τὴν ἀρχαίαν ἀπλό-
 τητα καὶ παραγωγὴν; Ἄλλοτε ἀκατέρ-
 γαστα πάντα τὰ πρὸς χρῆσιν προσεφέρον-
 το, καὶ ταῦτα κατὰ τὰς ἀνάγκας ἡ οἰκοδέ-
 σποινα γινώσκουσα καὶ φειδομένη διηυθέτει
 ὅπως ἤθελε· νῦν δὲ τοῦναντίον ἀπὸ τῶν
 χειρῶν αὐτῆς τὰ πάντα ἀφηρεθήσαν. Οὔτε
 ἐσθῆτα, οὔτε κάλυμμα, οὔτε τὴν λοιπὴν
 αὐτῆς τε καὶ τῶν τέκνων περιβολὴν εἶνε
 κυρία νὰ οἰκονομήσῃ κατὰ τὰς ἀνάγκας τοῦ
 ἀνδρός. Ἐπῆλθε καὶ ἐπεβλήθη κατ' ὀλίγον
 ξένος τις ἀμείλικτος δεσπότης ὁ *συρμός*, ὅ-
 στις εὐτυχοῦντος μὲν τοῦ ἀνδρός ἀπομυζᾷ
 πάντα πόνον, δυστυχοῦντος δὲ καταρρί-
 πτει τὴν οἰκογένειαν ἢ εἰς δυστυχίαν ἢ εἰς
 διαφθοράν. Τοιοῦτον, ἔντιμοι Κύριοι καὶ
 Κυρίαι, δὲν εἶνε τὸ πρὸ ἡμῶν ἀνελιττόμενον
 δράμα καθ' ἡμέραν; Αἱ πικραὶ αὗται ἀλή-
 θειαι δὲν ὑποχρεοῦσι πάντα φρόνιμον οἰκο-
 δεσπότην νὰ φροντίσῃ ὑπὲρ τῆς παρούσης
 καὶ τῆς ἐν τῷ μέλλοντι τοῦ οἴκου τύχης.
"Ὡς δ' οἶμαι (λέγει ὁ Δημοσθένης ἐν τῷ
 πρὸς Λεπτίνην) *οὐ δεῖ ἐπαινεῖν τοὺς ἐτέ-
 ρων τρόπους καὶ ἔθνη, ὀλιγωρεῖν δὲ τῶν ἡ-
 μετέρων· εἰ γὰρ καὶ κατὰ λογισμόν ἐκεί-
 να φανεῖται βελτίω, τῆς γε τύχης ἕνεκα, ἣ
 παρὰ ταῦτα ἀγαθῇ χέχρησθε ἐπὶ τούτων
 ἄξιον μεῖναι.*

Καὶ ἕτερον δὲ φαίνεται συνηγοροῦν ὑπὲρ
 τῶν ἀντιφρονοῦντων τῶν πρὸς τὰς σειρῆνας
 τοῦ νεωτερισμοῦ τεθηπότων. Ἐὰν ὁ ἀρχαί-
 ος βίος ὅν συνιστᾷτε ὡς καλλίτερον ἦτο
 τοιοῦτος, οἱ πρακτικώτεροι τῶν πολιτῶν
 ἀπὸ πολλοῦ τὰ ὑπὸ πολλῶν λεγόμενα
 ἀκούοντες ἤθελον ἀσπασθῇ τὴν γνώμην καὶ
 ἐφαρμόσει. Ἀλλ' αἱ προτροπαὶ τῶν καθ'
 ἐκάστην λεγόντων οὐδὲν ἐπήνεγκον ἀπο-
 τέλεσμα καὶ φαίνονται ὡς κοινοὶ ῥητο-
 ρικοὶ τόποι, οἵτινες ἐπιτυχάνουσι μὲν
 τινος στιγμιαίας ἐπιδοκιμασίας τῶν ἀκρο-
 ατῶν, ἀλλὰ λησμονοῦνται παρευθὺς, καὶ
 τὸ δὴ χειρόν, περιφρονοῦνται ἐν τῇ πράξει.

Εὐλόγως λοιπὸν δύναται τις δυεῖν θάτερον νὰ ὑποθέσῃ, ἢ ὅτι οἱ λέγοντες πλανῶνται μὴ εἰδότες ἢ μὴ ἔχοντές τι κάλλιον νὰ συμβουλευέσων, ἢ ὅτι οἱ ἀκούοντες δὲν νοοῦσι τὰ λεγόμενα ἢ καὶ συνιέντες δὲν δύνανται νὰ μεταστρέψωσι τὸ ἄρμα ἀπὸ τοῦ πρανοῦς εἰς ὃ μετὰ φορᾶς ἀπατηθέντες ἤδη ἤλασαν. Οὐδέτερον τούτων ἀληθές. Ἀμφότεροι οἷτε λέγοντες καὶ ἀκούοντες συνορῶσι τὰ περ' ἡμῖν καλῶς ἢ ἐναντίως ἔχοντα. Οἱ πλείστοι τῶν ποιουμένων λόγον προάγονται ἀπὸ τῆς ἐπιθυμίας ἣν ἔχουσιν ἵνα ἴδωσι τὰ ἡμέτερα κατὰ τὰ πλείστα εὖ προηγμένα. Καὶ ὑπάρχουσι μὲν ἐν τῷ βίῳ ἡμῶν πολλὰ τὰ χρητὰ. Ὁ οἰκογενειακὸς δεσμός καὶ ἡ πατριαρχικὴ ἐξουσία κατὰ τὸ πλείστον δὲν ἐξέλιπεν. Ὑπάρχουσιν οἱ διασώζοντες τὴν οἰκογενειακὴν ἀρετὴν ἀπλὴν καὶ ἀθῶαν, γλυκὺ καὶ ἐπιτακτικὸν τὸ βλέμμα ἔχουσιν καὶ φέρουσιν τὸ κράνος καὶ τὴν ἀσπίδα τῆς χριστιανικῆς κοσμιότητος καὶ αἰδοῦς. Ναί, ὁμολογῶ, ὑπάρχουσι μητέρες Ἑλληνικὸν τὰ τέκνα γαλακτοῦχοῦσαι φρόνημα. Ἀποφέρει ἔτι καὶ νῦν ὁ Ὑμηττὸς τὸ ἥδὺ τοῦ θύμου μέλι καὶ εἰς τοῦ Εὐρώτα τὰ ὕδατα λούονται εἰσέτι Σπαρτιάτιδες. Τὰ νάματα τῆς Κασταλίας δὲν ἀπεξηράνθησαν καὶ ἀπὸ τῆς πολυκρούνου Καλλιρρόης καὶ τοῦ Ἰλισσοῦ ἀρδεύεται ὁ Ἑλληνισμὸς ὕδατα σοφίας καὶ τέχνης. Ἐπὶ δὲ τῶν κυρυφῶν τοῦ Ὀλύμπου καὶ τῆς Ἰδης δὲν ἔπαυσαν καίοντες οἱ πυρσοὶ τῆς ἐλευθερίας. Ἀπὸ τῆς πόλεως τοῦ Βύζαντος καὶ τοῦ Ἀλεξάνδρου καὶ ἀπὸ τῶν ἀκτῶν πάσης τῆς Μεσογείου τὰ δεδασμευμένα τῆς Μ. Ἑλλάδος τέκνα ὁμόθηρσα καὶ ὁμόγλωττα ἀπὸ τῆς μεγάλης μετοικεσίας κατερχόμενα ἔχουσι καλῶς πεφυλαγμένα ἐν τῷ οἰκογενειακῷ νάρθηκι πάντα τῆς ἐθνικῆς καταγωγῆς καὶ ταυτότητος τὰ σύμβολα καὶ ἐν τῇ ἐστίᾳ καίεται εἰσέτι παραπλεύρως τῇ ὀρησκευτικῇ ἢ ἐθνικῇ λυχνίᾳ. Ναί μὲν καὶ τοῦ Μέλητος τὰ ὕδατα δὲν κατεβολώθησαν οὐδ' ἀπεξήρανεν τῶν Περσικῶν στρατειῶν τὰ πλήθη, ὑπὸ δὲ τὰς παροχθίους ὑψικόμους νεκροφρουροὺς κυπαρίσ-

σους οὐδέποτε ἔπαυσαν αἱ ὀηδύνες μινυρίζουσαι τὰς Ὀμηρικὰς ῥαψῳδίας. Τιοῦτον ἀρχαιοπρεπὴ καὶ συντηρητικώτατον τὸν ἐν ταῖς κώμαις καὶ τῇ χώρᾳ Ἑλληνικὸν λαὸν εὐρίσκουσι καὶ οὗτοι οἱ ξένοι οἱ περιοδεύοντες τὰς ἡμετέρας γώρας περιηγηταί.

Ἄλλ' ὃ ἐν ταῖς πόλεσιν Ἑλληνισμὸς εἶνε κατὰ πάντα τοιοῦτος; Αἱ πόλεις εἶνε ὥσπερ τῶν ὑδραγωγείων αἱ παρόδιοι ὑδροχόαι (τερεζία)· εἶνε αἱ κόλποι τῆς καρδίας τῶν ἐθνῶν, ἐξ ὧν μεταδίδονται τὰ καλὰ τοῦ πολιτισμοῦ καὶ αἱ κακίαι τῆς διαφθορᾶς. Οἱ ἐν ταῖς πόλεσι κέκληνται μείζονα τῶν ἐν ταῖς κώμαις ἀποστολήν. Ἀπολαύοντες εὐκόλως διὰ τῆς συγχωινίας πάντων τῶν ἀγαθῶν, κινδυνεύουσι νὰ συμπαραλάβωσι καὶ τινὰ τῶν παρ' ἐκάστοις ἐπιβλαβῶν, ἐὰν μὴ μετὰ προσοχῆς καὶ ἐπιγνώσεως ἕκαστα δέχωνται· ἐν ᾧ τις πολιτίζεται, πολλάκις βαρβαροῦται διαφθειρόμενος καὶ κτᾶται τὴν κατὰ τὸν Ἀπόστολον τῶν ἐθνῶν μορφήν. Περιορισθεὶς εἰς τὰ ἀγαθὰ καὶ χρήσιμα προάγεται, παραδοθεὶς δὲ εἰς μόνον τὰ εὐχάριστα καὶ ἡδέα διαφθείρεται, τὸ δηλητήριον μετ' αὐτῶν προσιέμενος· ἐντεῦθεν λοιπὸν οὐ μόνον αὐτὸς ἐαυτὸν οὕτω καταστρέφει, ἀλλὰ καὶ πᾶσι τοῖς περὶ αὐτὸν τὸν αὐτὸν τῆς διαφθορᾶς μεταδίδωσι νοσηρὸν ἀέρα. Οὐδὲν τῆς τροφῆς καὶ ἐνδυμασίας ἀναγκαιότερον καὶ σωτηριωδέστερον, ἀλλὰ πλείω ἢ ἥττω τοῦ δέοντος λαμβανόμενα ὀλεθρον αὐτ' ὠφελείας φέρουσιν. Οὔτε ὑπερκορῆς οὔτε κατάνενος γαστήρ ὠφελεῖ, ὥσπερ οὔτε ἡμελημένη περιβολὴ οὔτ' αὖ πολύπτυχος ἀνασσευρμένη ἢ τὰς ὁδοὺς ἐπικαθαίρουσα καλὴν τὴν φέρουσιν παρίστα. Ἡ δὲ πεφυκυμένη μορφή οὐχ ἥττον τῆς ἀνίπτου δυσειδῆς παρίσταται.

Πλὴν τῆς τροφῆς καὶ ἐνδυμασίας πλείστα φροντιστέον ἡμῖν καὶ περὶ τὴν ἄλλην δίαιταν. Ὁ οἶκος εἶνε ἡ καθημερινὴ παλαίστρα καὶ τοῦ μέλλοντος τὸ πνευματικὸν φροντιστήριον· εἶνε τὸ φυτώριον ἐν ᾧ πᾶν βλάστημα ἀποτίθεται καὶ πᾶσα ἀρετὴ ἐπιμελῶς συντηρουμένη τρέφεται. Εἶνε τόπος λατρείας καὶ ναὸς ἀφ' οὗ πᾶν ἀκάθαρ-

τον ἀποκλείεται. Εἶνε τὸ ἄσυλον τοῦ ἀνθρώπου καὶ τὸ φυσικὸν οἰκογενειακὸν ἄμυν τήριον. Οὐ μόνον πράξις καὶ λόγος, ἀλλὰ καὶ διανότριά τι κακὸν μετατρέπει τὸν οἶκον εἰρήνης εἰς τάπον κολάσεως καὶ εἰς ὀρμητήριον κοινωνικῆς διασθοῆς. Οὐ μόνον τοιχωρύχοι, ἀλλὰ πολλοὶ ἄλλοι χεῖρονες διαφθορῶσι καὶ διαρπάζουσιν εὐρόντες ἀφύλακτον. Πλείσται κακίαι λεληθότως εἰσδύουσαι ὑποσκάπτουσι καὶ τὰ θεμέλια τῆς οἰκίας. Ὅθεν ὁ οἶκος σωτήριος μὲν γίνεται ἀρετᾶς ἐγκλείων, καταστρεπτικὸς δὲ καὶ ὀλέθριος ὅταν εἰς τὴν κακίαν κατάλυμμα παραχωρήσῃ. Ἐν τῷ οἴῳ δέον νὰ βασιλεύῃ εἰρήνη καὶ ὁμόνοια. Ἡ συζυγικὴ ἁρμονία εἶνε τὸ πρῶτον οἰκιακῆς εὐδαιμονίας γνώρισμα. Ἐν τῇ ἀγάπῃ καὶ τῇ εἰρήνῃ καὶ ἁπλοῦς ὕδατι βεβρεγμένος ἄρτος ἥδιον πολυποικίλων ἐδεσμάτων ἐσθίεται καὶ ἱλαρώτερος παρὰ τὴν κλίνην ὁ Μορφεὺς ἐπαγρυπνεῖ. Τὰ ἔργα τῆς οἰκιακῆς εἰρήνης ἐπιτυχία καταστέφει πανταχοῦ καὶ πάντοτε. Ἀλλ' ἡ ἀγάπη ἢ τὴν οἰκιακὴν εὐδαιμονίαν παρέχουσα ἔν εἶνε νεανικῶν καρδιῶν συμπάθεια καὶ τυφλὴ πρὸς τὸ φιλούμενον ὑποχώρησις καὶ παραχώρησις εἶνε ἁρμονία περὶ τε τοὺς λόγους καὶ τα ἔργα ὑπὸ τῆς ταυτότητος τῶν αἰσθημάτων καὶ φρονημάτων προερχομένη, εἶνε δεσμὸς σφιγκτότατος τῆς τε καρδίας καὶ τοῦ νοῦ πρὸς ὠρισμένον τι τέλος, τὸ κοινὸν ἀγαθόν. Οὐδὲν πράττεται ἰδίᾳ ὑπὸ τοῦ ἑτέρου ἀνευ λόγου καὶ πρὸς ὕλικὴν καὶ ἡθικὴν ἀμφοτέρων βλάβην. Συνεγχεύονται καὶ συγκαθεύδοντες διάγουσι πανημέριοι, ἐργαζόμενοι ἕκαστος τὰ οἰκεῖα αὐτῷ, συνευθυμοῦντες ἐν ταῖς εὐτυχίαις καὶ συναλγύνοντες ἐν τοῖς παθήμασιν. Ὡς περ δὲ αἱ ὀφθαλμοὶ ἡμῶν δύο ὄντες ἐν προσβλέπουσιν ἀντικείμενον καὶ ἐνὸς ἀντιλαμβάνονται, οὕτω καὶ ἐπὶ τῆς συζυγικῆς δυάδος ἔν σῶμα, εἰς νοῦς καὶ μία καρδία διὰ διπλασίων σωματικῶν ὀργάνων λειτουργεῖ· οὐ μὲν γὰρ τοῖγε κρεῖσσον καὶ ἄρειον ἢ ὅθ' ὁμοφρονέοντες νοήμασιν οἶκον ἔχοντο ἀνὴρ ἡδὲ γυνή. Ὁ ἀνὴρ φυσικὸς τῆς γυναικὸς καὶ τοῦ οἴκου προστατὴς πανταχοῦ

προσταταὶ ἡγούμενος καὶ συμβουλεύων. Ἡ παρουσία αὐτοῦ ζωογονεῖ καὶ οἱ λόγοι πάντοτε διὰ τῶν ἔργων βεβαιούμενοι ἐμποιῶσιν ἀπεριόριστον πρὸς αὐτὸν πεποίθησιν. Γλυκὺς καὶ ἐπιτακτικὸς, πάντ' ἀπαιτῶν καὶ περὶ πάντων μεριμνῶν, ἀποκαθίστησι τὴν ἐν τῇ οἴκῳ ἀρχὴν ἀγαπητὴν. Οὕτε δωρούμενος καὶ χαριζόμενος, οὕτε συγχωρῶν καὶ συγκαταβαίνων πάντοτε, ὥς περ οὐδὲ τιμῶν καὶ φειδόμενος γίνεται σεβαστός. Ἀμφοτέρω χάρις μετ' ἀπαιτήσεως, γλυκύτης μετ' αὐστηρότητος, ἀφθονία μετὰ στερήσεως, ἐν γένει πάντα καὶ τάναντία πολλάκις εὐθέτως καὶ εὐκαίρως γιγνόμενα παρασκευάζουσι τὸν οἶκον ὑπὲρ τοῦ ἀνδρός.

Ἀλλ' ἂν τοιοῦτος ὁ ἀνὴρ πρέπει νὰ εἴη, ἔν' ἀναμφήριστον τὸ κράτος ἔχῃ, ὅποιά ἢ μήτηρ; Αὕτη κοινῶς καὶ ὑπὸ τὴν ἐπίβλεψιν ἐκείνου πράττουσα εἶνε ὁ πρῶτος τῆς οἰκιακῆς οἰκονομίας μοχλὸς καὶ τὸ ἀσφαλέστατον πηδάλιον. Κερδίσασα δι' ἔργων πλήρη τοῦ συζύγου τὴν πίστιν ὁδηγεῖ εἰς μόνα τὰ σπουδαῖα καὶ ὠφέλιμα. Ἐπειδὴ δὲ ὁ οἶκος εἶνε τὸ μόνον αὐτῆς στάδιον καὶ ἐν αὐτῷ ἢ τε εὐτυχία καὶ κακοπραγία αὐτῆς, εἰς τοῦτον δέον πᾶσαν ν' ἀφιερῶσθαι τὴν διάνοιαν. Ὡς περ δὲ καλὸς Ἀσκληπιάδης βαθεῖαν ἐν ἀνάγκῃ ἐγχαράττει τομήν, ἐν ἀρχῇ τοῦ ἐξανθήματος καταστέλλων τὴν ὀρμήν, οὕτω καὶ οἱ γονεῖς, μάλιστα δ' ἡ μήτηρ δεῖν νὰ πράττῃ, πᾶν φίλτρον συμπνίγουσα, ἐὰν ἥσυχος βραδύτερον νὰ καθεύδῃ θέλῃ. Ὁ κισσὸς ἐξαπλωθεὶς καὶ προσπεφυκὼς καὶ τὸν ἰσχυρότατον τὸν τοίχον κατέρριψε. Τοιοῦτον κίνδυνον κινδυνεύουσι καὶ οἱ οἶκοι. Πολλάκις ἐκ τοῦ παραχρῆμα καταπίπτοντες ἡθικῶς συγκατακαλύπτουσι καὶ τοὺς ὑπακαθημένους ἀμερίμνως καὶ καθεύδοντας. Ἡ γυνὴ κατατεθειμένον ἔχουσα ἐν ταῖς χερσὶν αὐτῆς τοῦ ἀνδρός τὸν ἰδρωτὰ μετ' εὐλαβείας τούτου χρῆσιν ποιείσθω· διότι ὁ ἀνὴρ ἐκτὸς ἐν τῇ κοινωνίᾳ ἀναστρεφόμενος ἔχει πάσας αὐτῆς τὰς ἐξεις· εἶνε καλὸς τῶν οἰκειῶν ἔστιν ὅτε διαχειριστὴς δαπανᾷ ὅπου οὐδὲν ἐλλείπει ὑπ' αὐταρε-

σκείας καὶ χαριζόμενος, καὶ φείδεται ἐνθα-
τῶν πάντων στερήσις φαίνεται· ὥστε ἀμ-
φότερον καὶ φειδόμενος καὶ δαψιλεύμενος
βλάπτει. Γνωστὸν εἶναι ὅτι οἱ μάλιστα μετὰ
κινδύνων ἀποκτῶντες τὸν πλοῦτον εἶναι οἱ
ναυτικοί. Κατακλείουσι τὴν ζωὴν αὐτῶν
ἐντὸς σεσαθρωμένου σκάφους, δύο ἕως πέν-
τε δακτύλων ἀπὸ τῶν βασιλείων τοῦ Χά-
ρωνος ἀπέχοντες. Ἦθελε λοιπὸν ὑποθέσαι
τις ὅτι εἶναι οἱ οἰκονομικώτατοι καὶ μάλι-
στα φειδωμένως δαπανῶντες. Ἀλλὰ τοῦ-
ναντίον συμβαίνει· ἅμα ἐπιβῶσιν ἐπὶ τῆς
ξηρᾶς οἱ ναῦται εἶναι ἱκανοὶ νὰ δαπανήσωσιν
ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ ὅσα ἐνιαυτὸν ἐν κινδύνοις συ-
νέλεξαν. Ὅθεν οἱ κτώμενοι δὲν εἶναι πάν-
τοτε καὶ οἱ τακτικώτερον διαχειριζόμενοι.
Εὐνοοῦσαν τὴν τύχην πολλάκις ἔχων καὶ ὁ
οἰκονομικώτατος τῶν ἐμπόρων ἀπὸ τοῦ
φειδωλοτάτου εἰς ἐλευθεριώτατον μεταβάλ-
λεται. Μόνη λοιπὸν ἡ γυνὴ εἶναι ὁ καταλ-
ληλότερος τῆς οἰκιακῆς οἰκονομίας διαχει-
ριστής. Αὕτη ἀκριβῶς τὰς ἀνάγκας γινώ-
σκουσα ἕνα δέον νὰ θέσῃ κανόνα καὶ πρὸς
τοῦτον νὰ ἐθίσῃ πάντας, τὴν ὠφέλειαν κα-
ταδείξασα. Διαχειριζομένη τὴν οἰκονομίαν
δύναται περικόπτουσα τῶν περιττῶν καὶ
εἰς ὠφέλιμα μεταποιοῦσα νὰ εὐκολύνῃ με-
γάλως τοῦ ἀνδρὸς τὰς καιρικὰς δυσχερείας.
Προωρισμένη δὲ ὑπὲρ τοῦ οἴκου οὐδὲν πρὸς
τὰ ἔξω ἀποβλέπει. Μέριμνα καὶ κόσμημα
αὐτῆς εἶναι ὁ οἶκος, ὁ ἀνὴρ καὶ τὰ τέκνα.
Εἶναι ὠραιότερα καὶ σεμνοτέρα ἐν τῷ πλού-
τῳ τῆς πενίας τοῦ ἑαυτῆς οἴκου βιοῦσα, ἢ
ἐν τῇ στερήσει τοῦ ἐπιδεικτικοῦ μεγαλείου.
Ἀναλογιζομένη ὅτι εἶναι παραγωγὸς νέας
γενεᾶς ἀπὸ τῶν σπλάγχχνων καὶ διὰ τῶν
χειρῶν αὐτῆς τρεφομένης, πρὸς τοῦτο ὀφεί-
λει ἑαυτὴν νὰ ρυθμίζῃ· διότι μὴ λανθανέτω
αὐτὴν ὅτι πᾶσαι αἱ ἀρεταὶ καὶ αἱ κακίαι
τῶν γονέων καὶ μάλιστα τῆς μητρὸς μετα-
δίδονται εἰς τὰ τέκνα, καὶ δυσκόλως δύνα-
ται νὰ ἐξαλείψῃ αὐτάς καὶ ἡ αὐστηροτάτη
τῶν παιδεύσεων· ἀλλ' ὅτι καὶ ἡ ἀπὸ τού-
των ἀμοιβὴ ἢ ζημία καὶ προαγωγή ἢ κα-
τάπτωσης τάχιον ἢ βράδιον ἀδύνατον νὰ μὴ
ἐπέλθῃ. Εὐσεβὴς καὶ σεμνὴ κόρη εἶναι μη-

τρικῶν φροντίδων τὸ σέμνωμα, ἄκοσμος δὲ
καὶ ἀσεβὴς οἰκιακῆς ἀδιαφορίας ὁ περίγε-
λως. Πᾶσα ἀπρεπὴς ὑπὲρ τῶν τέκνων ὑ-
ποχώρησις εἶναι μελλούσης πικρίας ποτήρι-
ον. Ἡ μήτηρ εἶναι τὸ ὑπόδειγμα πρὸς ὃ δι-
απλάσσονται. Ὅσον ἂν μεταβληθῶσιν ἐν
τῇ κοινωνίᾳ αἱ οἰκογενειακαὶ ἔξεις, οὐδέπο-
τε λησμονοῦνται καὶ πολλάκις ὤφθησαν
γέροντες λέγοντες καὶ πράττοντες ὅσα καὶ
παῖδες. Αἱ κατ' οἶκον ἔξεις εἶναι ἡ περιστο-
λὴ τῆς νεότητος, τῶν ἀνδρῶν ἡ ἀμιλλα καὶ
τῶν γερόντων τὸ ἐντρέφημα. καὶ τὰ πρῶ-
τα ἔτη τοῦ ἀνθρωπίνου βίου εἶναι τὸ ἐφόδιον
καὶ ἡ συγκομὴ τοῦ γήρατος. Ὅθεν οἱ
πεφεισμένως καὶ ἀμελῶς σπείροντες πεφει-
σμένως καὶ θερίζουσιν, οἱ δὲ πᾶσαν ἐπιμέ-
λειαν εἰς τὴν τῶν ἀγρῶν καλλιέργειαν κα-
ταβάλλοντες ἀφθονον τὸν θερισμὸν ἔχου-
σιν. Ὡς περ δὲ οὐ τὸ χρηματίζεσθαι οὐδὲ τὸ
κτᾶσθαι ἀπλῶς, ἀλλὰ τῶν κεκτημένων ἡ
καλὴ χρῆσις τὴν κτῆσιν ποιεῖ καὶ πολλά-
κις τὸ φυλάξαι τὰ ἀγαθὰ χαλεπώτερον
τοῦ κτήσασθαι πέφυκεν, οὕτως ἐπειδὴ τὰ
τέκνα, ὁ τελικὸς τοῦ γάμου σκοπός, εἶναι τὸ
θεμέλιον καὶ τὸ πολυτιμώτατον τοῦ οἴκου
ἀγλᾶγμα, ταῦτα ἔστωσαν τὸ βρυχάλημα
τοῦ ὕπνου τῶν γονέων καὶ τῆς ἐξεγέρσεως
ἢ μέριμνα. Οὐδεὶς γονεῦσι μείζων πλοῦτος
καὶ πολυτελέστερον κειμήλιον τέκνων εὖ
ἡγμένων. Τραφέντα καὶ παιδευθέντα εἶναι
τὸ σέμνωμα καὶ ἡ παρηγορία καὶ ἐπὶ ταῖς
χρησταῖς τούτων ἐλπίσιν οἱ γονεῖς τρέφον-
ται. Διδαχθήτωσαν λοιπὸν ἐνωρίς ὅτι τὸ
πατρικὸν ὄνομα ὅπερ αὐξήθέντες φέρουσιν
εἶναι ὑπόμνημα τῶν ὀφειλομένων πρὸς ἐκεί-
νους καθηκόντων, ἡ δὲ νεότης ἐφ' ἣ σε-
μνύνονται, κρᾶμα οὔσα μητρικοῦ γάλακτος
μετὰ πατρικοῦ ἰδρώτος, πρέπει νὰ συνέχῃ
αὐτοὺς σφιγκτὰ πρὸς ὃ κατ' ἀρχὰς κατε-
τέθησαν λίκνον. Οἱ ἔπαινοι καὶ εὐλογίαι
τῶν τέκνων πολλαπλασιάζουσι τῶν γονέων
τὰ ἔτη καὶ θνήσκοντες ἐν εἰρήνῃ τοὺς ὀ-
φθαλμοὺς κλείουσιν, αἱ δὲ βλασφημίαι συν-
τέμνουσι τὸν βίον καὶ ἡ ἐλαχίστη παρεκτρο-
πὴ διατρύχῃ τὰ σπλάγχνα αὐτῶν δρυμύτε-
ρον ὀξύτατης μαχαίρας καὶ χαίνοντα τὸν

τάφον μετὰ μορμολυκείων δείκνυσι. Πα-
σάκις φιλόστοργος μήτηρ διὰ δακρύων τὴν
κλίνην ἀπαθοῦς υἱοῦ ἔδρεξε, καὶ ποσάκις αἱ
νύκτες ἀτελεύτητοι ἐφάνησαν εἰς πατέρα
ὑπὲρ ἀδιαφοροῦντος καὶ τῶν πάντων ἐπι-
λελησμένου υἱοῦ! Τί σκληρὸν θρέμμα θυ-
γάτηρ ἀδοξοῦσα οἶκον καὶ πόσον δειναὶ τοῦ
γῆρατος αἱ ἡμέραι γονεῦσι τῆς περιουσίας
στερηθεῖσι παρ' υἱῶν εἰς τοὺς πεπιστευμένοι
πάντα ἔτυχον! Πόσον ὀλέθρια τὰ θρέπτρα
ἀποδίδουσιν οἱ νέοι, ὅταν μόλις πρόσηθοι
γενόμενοι τρέπωνται εἰς τῶν ἀέργων καὶ ἀ-
νεστίων τὰς κακίας καὶ περὶ οὐδενὸς τὴν
οἰκιακὴν τιμὴν ποιοῦμενοι περιτρέχουσιν ὡς
βεβακχευμένοι καὶ κωμάζοντες τὰς ῥύμας
ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τῆς πόλεως καὶ φοιτῶσιν
εἰς τὰ κοινὰ τῆς ἀργίας καὶ λαιμαργίας
λεσχηνευτήρια! Πόσον ἀληθῶς ὀλίγοι παῖ-
δες τοῖς γονεῦσιν ὅμοιοι καὶ πόσον ὀλιγώ-
τεροι ἐκείνων οἱ καλλίτεροι!

Παῦροι γάρ τοι παῖδες ὅμοιοι ἀνδρὶ πέ-
λονται,
οἱ πλείονες κακίους, παῦροι δέ τε πα-
τρὸς ἀρείους.

Ἐνταῦθα δὲ τοῦ λόγου γενόμενος δὲν δύ-
ναμαι τελευτῶν νὰ παρέλθω ἐν σιωπῇ ὀ-
λέθριόν τι τοῖς ἡμετέροις οἰκοῖς σύμπτωμα,
οὐδὲ νὰ μὴ ἐπικαλεσθῶ τὴν προσοχὴν τῶν
δυναμένων συντελέσαι καὶ μάλιστα παντὸς
συναισθανομένου τὰ χρέη τοῦ οἰκογενειακοῦ
ἀσύλου καὶ τιμῆς ὑπὲρ τῶν ἀτυχῶν ἐκεί-
νων ὁμογενῶν πλασμάτων, ὅσα ἡ δεινὴ τῆς
πενίας ἀνάγκη πανταχόθεν τοῦ Αἰγαίου ἀ-
ποστέλλει ἡμῖν. Πόσον ἠθικὸν βάρος προσ-
γίνεται ἀπὸ τῶν ἀθῶων τούτων τῆς οἰκια-
κῆς ἀδιαφορίας θυμάτων! Λαμβανόμεναι αἱ
κόραι αὗται ἵνα ὑπηρετήσωσι κατ' εἰκὸν, αἱ
μὲν πρὸς ἀνατροφὴν τῶν τέκνων, αἱ δὲ
πρὸς τὴν λοιπὴν οἰκιακὴν οἰκονομίαν, πτο-
οῦνται ὑπὸ τοῦ ἀντιθέτου βίου καὶ τῆς εὐ-
ζωίας καὶ διανοοῦμεναι ἀμέσως ὅμοιον αὐ-
ταῖς νὰ ἐτοιμάσωσιν, ἀποπλανῶνται ῥαδίως
καὶ καταστρέφονται οὐ μικρὸν τὸ σπέρμα
τῆς διαφθορᾶς καὶ εἰς τοὺς οἴκους ἐν οἷς

(ΟΜΗΡΟΣ ΦΥΛ. Η')

μένουσι διαχέουσai. Διαφθείρονται λοιπὸν ὑ-
πὸ τῆς εὐμαρείας τοῦ ἡμετέρου οἴκου καὶ
συνδιαφθείρουσιν αὐτόν. Διὸ καὶ τοῦτο τὸ
ὑφέρπον κακὸν ὀφείλουσιν οἱ γονεῖς καὶ μά-
λιστα αἱ μητέρες μετὰ μεγίστης νὰ ἐπι-
βλέπωσι προσυχῆς ὥστε διασώζουσai τὰς
κόρας ταύτας ἀσφαλίζουσai τοῦ ἰδίου οἴκου
τὰ ἠθικὰ θεμέλια καὶ σώζουσai τὰ κατώτα-
τα τῆς κοινωνίας στρώματα ἀπὸ τῆς εἰδε-
χθεστάτης τῶν διαφθορῶν διότι ἡ διαφθο-
ρὰ λαοῦ τινος περὶ τὰ ἠθικὰ καὶ τὴν ὀρθοκεί-
αν εἶνε ἡ μεγίστη τῶν ἐθνικῶν συμφορῶν καὶ
χειρίστη τῶν πληγῶν τοῦ Φαραώ. Ὅρθως
λοιπὸν ὁ Ἐπίκτητος συνωδᾷ τούτοις πα-
ρήνεσεν εἰπὼν « εἰ θέλεις τὴν οἰκίαν εὖ
» οἰκεῖσθαι μιμοῦ τὸν Σπαρτιάτην Λυκοῦρ-
» γον ὅν γάρ τρόπον οὗτος οὐ τείχεσι τὴν
» πόλιν ἐφραξεν, ἀλλ' ἀρετῇ τοὺς ἐνοικοῦν-
» τας ὠχύρωσε καὶ διὰ παντὸς ἐτήρησεν ἐ-
» λευθέραν τὴν πόλιν, οὕτω καὶ σὺ μὴ με-
» γάλην αὐλὴν περιβάλλε καὶ πύργους ὑ-
» ψηλοὺς ἀνίστα, ἀλλὰ τοὺς ἐνοικοῦντας
» εὐνοίᾳ καὶ πίστει καὶ φιλίᾳ στήριζε καὶ
» οὐδὲν εἰς αὐτὴν εἰσελεύσεται βλαβερὸν,
» οὐδ' ἂν τὸ σύμπαν τῆς κακίας παρατά-
» ξηται στίφος. »

Ἐν γένει λοιπὸν ὁ οἶκος συντελεῖται καὶ
συγκρατεῖται ἐν τῇ συνδέσμῳ πάντων ὧν εἶ-
πομεν. Ὅπου οἱ πάντες πρὸς ἓν τείνουσιν,
ἐνὸς ἐπιτάττοντος, ὅπου βασιλεύει ὁμοφρο-
σύνη καὶ κοσμιότης παρὰ τοῖς ἡγουμένοις,
χρηστότης δὲ καὶ εὐπειθία παρὰ τοῖς ἐπο-
μένοις, ἐν τῷ οἴκῳ τούτῳ ἐνοικεῖ ἡ κατ'
ἄνθρωπον εὐδαιμονία. Εὐτυχεῖς δὲ εἶνε αἱ
πόλεις καὶ τὰ ἔθνη ὅσα ἐκ πλειόνων τοιού-
των συναποτελοῦνται οἴκων. Ἐν τοιαύτῃ
κοινωνίᾳ καὶ τὰ Σχολεῖα, οἱ δεξιotoὶ τῶν οἴ-
κων παράσειροι, καὶ ἡ παιδεία ἐν καλῷ
τεθειμένη φέρει εὐχήμες τοὺς καρποὺς
αὐτῆς. Εἴκοσι συγκομιδὰς ἐνιαυσίων πνευμα-
τικῶν πόνων ἡ Σχολὴ αὕτη κατατεθειμέ-
νας ἤδη ἐν τῇ κοινωνίᾳ ταύτῃ ἔχουσα, τοι-
αύτην πολλάκις νύχθη τοῦ ἡμετέρου οἴκου
τὴν ἀποκατάστασιν εἰκοστὸν δὲ τοῦτον Λυ-
κάθεοντα συμπανηγυρίζων νῦν ἐν τῇ φιλο-
ξένῳ καὶ τῇ φυσάσῃ μ' ἴσῃ ταύτῃ πόλει,

τοιαύτην καὶ ἐγὼ περὶ οἴκου γνώμην ἔσχηκα καὶ ταύτην ἐκθεῖς ἐνταῦθα, πέποιθα ὅτι οὐ πολὺ ἀφίσταμαι τῆς ὑμετέρας διαθέσεως. Εὐχομαι δὲ ἵνα αἱ ὀλίγαι αὗται κρίσεις ἀντικείμενον σκέψεως λαμβανόμεναι καὶ πολλαπλασιαζόμεναι συμπληρώσωσι τὸ ἐλλειπὲς τῶν ἐμῶν λόγων καὶ ἐπενέγκωσι τὴν δυνατὴν τῶν μὴ καλῶς ἔχόντων διόρθωσιν. «*Λόγος γὰρ καὶ ἀπλῶς καὶ πάνυ κακῶς λεγόμενος ἀπὸ καλῆς τῆς τοῦ λέγοντος προθέσεως συνοίσει τοῖς ἀκούουσιν.*»

ΑΝΑΛΥΣΙΣ ΤΗΣ ΑΛΚΗΣΤΙΔΟΣ ΤΟΥ ΕΥΡΙΠΙΔΟΥ.

Κατὰ *Patin* καὶ *Saint-Marc Girardin*

Ἡ Ἀλκηστις εἶναι ἴσως τὸ τολμηρότατον τῶν δραμάτων τοῦ Εὐριπίδου ὥσπερ καὶ αὐτὸς εἶναι ὁ τολμηρότατος τῶν Ἑλλήνων τραγικῶν. Πόσαι ἀντιθέσεις ἐπίτηδες ἐν αὐτῷ συνηθροισμέναι! Μετὰ ποίας τέχνης τίθησιν ὁ ποιητὴς ἀκαταπαύστως τὸ κακὸν πλησίον τοῦ ἀγαθοῦ, τὸ ἄσχημον πλησίον τοῦ ὡραίου καὶ τὸν ἐγωῖσμόν πλησίον τῆς αὐταπαρνήσεως. Ἐλέχθη περὶ τοῦ Σωκράτους ὅτι μεταβιβάσας τὴν φιλοσοφίαν ἀπὸ τῆς θεωρίας εἰς τὴν πράξιν κατεβίβασεν αὐτὴν ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ εἰς τὴν γῆν· ὁμοίον τι ἐποίησεν ὁ Εὐριπίδης ἐν τῇ τραγωδίᾳ αἶρων τοὺς μυθικοὺς πέπλους τῶν παραδόσεων καὶ ἀποκαλύπτων τὴν ἀληθῆ τῆς ἀνθρωπότητος εἰκόνα.

Ἡ παράδοσις ἡ χρησιμεύσασα ὡς βάσις ἐν τῇ τραγωδίᾳ ταύτῃ τοῦ Εὐριπίδου ἦτο ἀπλουστάτη. «Ὁ Ἀπόλλων φιλοξενηθεὶς ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ Ἀδμήτου κατὰ τὴν ἐπὶ τῆς γῆς ἐξορίαν του, ἠτήσατο παρὰ τῶν Μειρῶν ὅπως ὁ Ἀδμητος μέλλων τελευτᾶν παράσχῃ τὸν ὑπὲρ ἑαυτοῦ ἐκόντα ἀποθανοῦμενον ἵνα ἴσον τῷ προτέρῳ χρόνον ζήσῃ. Οὐδετέρου δὲ τῶν γονέων ἐθελήσαντος ὑπὲρ τοῦ παιδὸς ἀποθανεῖν, Ἀλκηστις ἡ σύζυγος τοῦ Ἀδμήτου παρέδωκεν ἑαυτὴν ἐκουσίως

εἰς τὸν θάνατον· μετ' οὐ πολὺ δὲ τῆς συμφορᾶς ἐλθὼν ὁ Ἡρακλῆς καὶ θαυμάσας τὴν ἀρετὴν τῆς γυναικὸς ἠλευθέρωσε τὴν Ἀλκίστιν ἀπὸ τῶν χειρῶν τοῦ θανάτου καὶ παρέδωκεν αὐτὴν πάλιν εἰς τὸν σύζυγόν της.» Ἐπὶ τοῦ ἀπλουστάτου ταύτου μύθου βασιθεὶς ὁ Εὐριπίδης ἐδημιούργησε τὸ ἀριστοῦργημα τοῦ τοῦτο τὸ πλήρες ζωηροτάτων καὶ τρυφερωτάτων οἰκογενειακῶν αἰσθημάτων.

Πρὸ τοῦ παθητικοῦ μέρους τῆς ὑποθέσεώς του παρουσιάζει ὁ ποιητὴς τὸ θαυμαστόν διὰ σκηνῆς ὅλως πρωτοτύπου. Ὁ θεατὴς βλέπει κατὰ πρῶτον τὸν Ἀπόλλωνα ἐξερχόμενον ἐκ τῆς οἰκίας τοῦ Ἀδμήτου· ἐξέρχεται δὲ ὁ Ἀπόλλων διότι δὲν θέλει νὰ γείνη μάρτυς τοῦ θανάτου τῆς Ἀλκήστιδος, ἥς ἡ τελευταία στιγμὴ προσεγγίζει· συναντήσας δὲ εἰς τὴν θύραν τὸν θάνατον πορευόμενον εἰς τὸ θυμὰ του συνάπτει μετ' αὐτοῦ σφοδρὰν λογομαχίαν προσπαθῶν νὰ πείσῃ αὐτὸν νὰ τρέψῃ τὸ βέλος τοῦ εἰς τοὺς γέροντας γονεῖς τοῦ Ἀδμήτου ἢ τουλάχιστον νὰ περιμείνῃ τὸ γῆρας τῆς Ἀλκήστιδος· ἀλλ' ὁ σκληρὸς θάνατος μένει ἄκαμπτος καὶ οὕτως ὁ Ἀπόλλων ἀπέρχεται ἄπρακτος προαναγγέλλων ὅμως εἰς αὐτὸν ὅτι ἡ Ἀλκηστις δὲν θὰ βραδύνῃ νὰ εὕρῃ τὸν ἑλευθερωτὴν της.

Ἡ σκηνὴ μένει κενὴ καὶ μετ' ὀλίγον καταλαμβάνεται ὑπὸ τοῦ χοροῦ συγκαιμένου ἐκ γερόντων τῆς πόλεως τῶν Φερρῶν, οἵτινες πλήρεις ἀνησυχίας καὶ ἀγωνίας ἔρχονται νὰ πληροφορηθῶσι περὶ τῆς τύχης τῆς βασιλίσσης των, τῆς ὁποίας τὴν ἀφοσίωσιν θαυμάζουσι καὶ θρηνοῦσιν. Ἡ μεγάλη σιωπὴ ἡ ἐν τῷ ἀνακτόρῳ ἐπικρατοῦσα πείθει αὐτὸν ὅτι ἡ Ἀλκηστις ζῇ ἀκόμη καὶ ὡς ἐκ τούτου ἀναπέμπουσιν ὑπὲρ αὐτῆς θερμοτάτας εὐχὰς εἰς τοὺς θεοὺς καὶ ἰδίως εἰς τὸν Ἀπόλλωνα, τὸν σωτῆρα τοῦ Ἀδμήτου. Οἱ λόγοι τῶν γερόντων τούτων, οἵτινες ἐν τῇ σκηνῇ ἀντιπροσωπεύουσι τὸν λαόν, ἡ ἐλπίς των, ἡ ἀπελπισία των, ἡ ἀμφιβολία των, τὰ συμπεράσματά των καὶ ἐπὶ τέλους ἡ ἀνυπομονησία καὶ ἡ ἐδυνηρὰ περι-